

سید مهدی موسوی تبار

روزنامه‌نگار

امروز اولین سالگرد سفر شبانه سردار شهید قاسم سلیمانی است، سفری که داغش پس از گذشت یک‌سال همچنان سرد نشده و تکاپوی مردم و رسانه‌ها در این روزها نشان می‌دهد محبوبیت این سردار، صرفاً اختصاص به‌روز بدرقه‌اش نداشت و همچنان محبوب دل هاست. برخی رسانه‌ها در دو، سه روز اخیر و برخی دیگر از ابتدای دی‌ماه بخش زیادی از زمان و محتوای خودشان را به این شهید عزیز اختصاص دادند. یکی از این رسانه‌ها که از ابتدای دی‌ماه فعالیت‌های گسترده‌ای را در گرامیداشت سالگرد شهادت حاج‌قاسم سلیمانی آغاز کرد صداوسیما بود. هشتم دی‌ماه بود که حمید شاه‌آبادی، معاون سیما و رئیس ستاد رسانه‌ای «مکتب حاج‌قاسم سلیمانی» درباره برنامه‌های صداوسیما در سالگرد شهید سلیمانی گفته بود که با دستور رئیس صداوسیما در چند ماه گذشته ستاد رسانه‌ای مکتب حاج‌قاسم سلیمانی با هدف هماهنگی و هم‌افزایی بین‌بخشی و فرابخشی فعالیت خود را در سه سطح آغاز کرده است. در سطح نخست، شورای سیاستگذاری ستاد، متشکل از نمایندگان قوای سه‌گانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بنیاد مکتب شهید سلیمانی و دیگر نهاد‌های مرتبط تشکیل و پیرامون مباحث و سیاست‌های کلی ستاد بحث و تبادل نظر صورت گرفته است. در سطح دوم و با حضور نمایندگان معاونت‌های محتوایی صداوسیما، هماهنگی‌های رسانه‌ای انجام و درنهایت در سطح سوم و با حضور شبکه‌های سیما سیاست‌های مدون‌شده پیگیری و برنامه‌ریزی‌های لازم به عمل آمد. با توجه به صحبت‌های معاون سیما مسئولیت شبکه‌های تلویزیونی سنگین ترسیم‌شده و قرار است خروجی جلسات سطح اول و دوم بر دوش این شبکه‌ها باشد. شبکه‌های تلویزیونی البته تجربه برگزاری چنین برنامه‌هایی را پیش از این و در مقاطع تلخ و شیرین گذشته داشتند و با یک پدیده ناشناس روبه‌رو نبودند. تفاوت‌های اولین سالگرد شهادت سردار سلیمانی با نمونه‌های مشابه را می‌توان در چند مورد بررسی کرد. تفاوت اول را در اتفاقات یک‌سال اخیر می‌توان بررسی کرد؛ اتفاقات تلخ و خاصی که شرایط فعلی را متفاوت از قبل کرده است. تفاوت دیگر در شخصیت ویژه خود شهید سلیمانی است. روز بدرقه قاسم سلیمانی طیف‌های مختلفی از مردم حضور داشتند و در این یک‌سال هم همان طیف‌های مختلف، تحلیل‌های متفاوتی از اثرات نبود آن شهید و جای خالی‌اش ارائه دادند و منتظر بودند ببینند مخاطبان برنامه‌های صداوسیما کدام گروه از مردم هستند. تفاوت‌های کوچک دیگری نیز وجود داشت اما همین دو تفاوت بزرگ، سطح توقعات را از رسانه ملی بالا برد و توجه کارشناسان رسانه را به سمت خودش جلب کرد تا ببینند مدیران شبکه‌ها قرار است صرفاً از سلیمانی بگویند یا سعی می‌کنند در بستر فرم‌های تازه، به ابهامات موجود در جامعه پاسخ بدهند و ابعاد شخصیتی این شهید عزیز را چنان جامع تعریف کنند که همگان بدانند او متعلق به همه مردم ایران بوده است. بررسی‌های چند روز اخیر نشان می‌دهد ظاهراً کفه احتمال اول سنگین‌تر است و مدیران تلویزیون سعی کردند بیشتر حرف بزنند.

۹ اعداد چه می‌گویند؟

احتمالاً در این چند روز شعار «مرد میدان» را گوشه قاب تلویزیون و در شبکه‌های مختلف سراسری و استانی دیده‌اید. انتخاب این شعار در شبکه‌های رادیویی و همچنین طراحی پویش «مرد میدان» در معاونت فضای مجازی صداوسیما از اولین اقدامات سازمان صداوسیما بوده است. پخش ۲۰قسمت کار کوتاه از اقوام مختلف و ۲۰قسمت کار کوتاه از ملیت‌های گوناگون با موضوع ابراز احساسات به حاج‌قاسم، تولید و پخش برنامه‌های فاخر جدید و همچنین کارهای داستانی کوتاه از دیگر اقدامات این سازمان بود. فیلم‌های کوتاه خوبی با این موضوع ساخته شدند که می‌توان به «عهد سرخ» و «دفترچه تلفن» اشاره کرد. با بررسی فیلم‌های کوتاه به این نتیجه می‌رسیم که هرقد این فیلم‌ها از نگاه رسمی و سازمانی فاصله گرفته‌اند و به فضای صمیمی و مردمی رفته‌اند موفق‌تر و جذاب‌تر شده‌اند. حدود ۳۱قسمت مستند ویژه با عناوینی همچون «قصه از اینجا آغاز شد»، «قاسم»، «سردار صلح»، «مردی به‌نام مردم»، «حدیث بندگی»، «سردار سلیمانی؛ رفیق عزیز ما»، «قاسم هنوز با ماست» و «نقش آمریکا در ترور چهره‌های شاخص»، ۲۶قسمت ویژه برنامه از ۸شبکه سراسری تحت عناوینی همچون «روایت حبیب» با حضور چهره‌های شاخص و بین‌المللی مقاومت، «سردارکرار»، «راز»، «نقش میهمان...»، ۳ماهنگ ویژه، ۵کار کوتاه داستانی و تولید ۲ «کمیک موشن»، گفت‌وگوی اختصاصی با مراجع عظام تقلید، علما، پزشکان، ورزشکاران، هنرمندان و دیگر گروه‌های مرجع، طراحی و اجرای پویش ویژه کودکان با عنوان «قهرمان من» در شبکه پویا و طرح پویش ایرانیان خارج از کشور در شبکه جهانی جام‌چم با موضوع مکتب شهید سلیمانی از دیگر

برنامه‌های شبکه‌های تلویزیونی

شبکه یک

ویژه برنامه «صبح بخیر ایران» با حضور میهمان‌های ویژه

مستند «بزرگ‌ترین بدرقه جهان»

برنامه «خیابان ایران» در دو قسمت و در ساعات ۱۰:۳۰ و ۱۶

مستند «قفتوس».

شبکه دو

برنامه «سردار کرار»

مستند «سردار صلح»

مستند «آقای ژنرال»

برنامه‌های «نمادو»، «زنده‌باد زندگی»، «در انتهای الوند صبحگاهی و شامگاهی»، «مثبت خانواده»، «زعفران» و «عصر خانواده» با موضوع شهادت سردارسلیمانی.

شبکه سه

ویژه برنامه ۹ قسمتی «روایت حبیب» با حضور چهره‌های شاخص و بین‌المللی مقاومت

مستندهای «سرباز چهل ساله»، «شهید قدس» و «چندقدم آن طرف‌تر»

برنامه «سلام صبح بخیر» با موضوع سالگرد شهادت سردار حاج‌قاسم سلیمانی

ویژه برنامه «مرد میدان»

پخش نماهنگ‌ها و میان برنامه‌هایی مرتبط با سالگرد شهادت در

موردی است که در ایام سالگرد شهادت حاج‌قاسم سلیمانی ازسوی ستاد رسانه‌ای مکتب حاج‌قاسم برای پخش پیش‌بینی شده است. همچنین شبکه خبر هزار و ۲۷۷دقیقه برنامه در قالب خبر، تفسیر، گزارش، گفت‌وگو، مستند-گزارش، ترکیبی، مستند، ویدئوکلیپ، فتوکلیپ، نماهنگ و وله را ویژه ایام سالگرد شهادت سردار شهید حاج‌قاسم سلیمانی اختصاص داده است. آغازبه کار شبکه رادیویی «مقاومت» از اول دی‌ماه با موضوع سالگرد شهادت حاج‌قاسم از دیگر فعالیت‌های مهم رادیو بوده است. دیگر شبکه‌های رادیویی درمجموع با ۵۷۹برنامه، ۱۰۷ عنوان و به مدت ۲۵۱ساعت به موضوع سالگرد شهادت سردار سلیمانی می‌پردازند که از این تعداد ۲۹۶برنامه به‌صورت ویژه به مناسبت شهادت سردار دل‌ها خواهد پرداخت.

این‌ها اعدادی است که در روزهای گذشته ازسوی مدیران صداوسیما بیان شده و احتمالاً در روزهای آینده اعداد تازه‌تری نیز به این ارقام اضافه خواهد شد؛ اعدادی که البته با یک گردش ساده بین شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی قابل تایید است و حجم برنامه‌های ساخته‌شده انصافاً بالا بوده و این نشان‌دهنده آن است که در ماه‌های گذشته تلاش زیادی در این خصوص شده که قابل تقدیر و تحسین است.

۹ کدام مخاطب؟ کدام تصویر؟

«به شهید حاج‌قاسم سلیمانی به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به چشم یک مکتب، یک راه و یک مدرسه درس‌آموز نگاه کنیم.» این جمله‌ای بود که

فواصل برنامه‌ها

برنامه‌های «سمت خدا» و «عطسه» با موضوع شهادت سردارسلیمانی.

شبکه چهار

«هالی شب» در ۲قسمت، پنجشنبه و جمعه شب ساعت ۲۳؛ «مصیر» یکشنبه ساعت ۲۱؛ «راز» در ۵قسمت هر شب ساعت ۲۲؛ «زاویه» چهارشنبه ساعت ۲۳؛ ویژه برنامه «طلوع» ساعت ۹صبح؛ «شب‌های هنر» در سه قسمت یکشنبه، دوشنبه و سه‌شنبه ساعت ۲۳ ومیان برنامه «ترت» از شبکه چهار پخش می‌شود.

شبکه پنج

ویژه برنامه «قرار قاسم» ویژه اولین سالگرد شهادت سردارسلیمانی در دو قسمت جمعه ۱۲ دی‌ماه و چهارشنبه ۱۷ دی‌ماه ساعت ۲۳ روی آنتن شبکه پنج رفته و می‌رود.

مستند «اخراج» با محوریت انتقام سخت پس از شهادت حاج‌قاسم سلیمانی تولید شده است.

برنامه گفت‌وگومحور «چهل ستون»

برنامه «به خانه برمی‌گردیم» گروه خانواده شبکه پنج سیما با راه‌اندازی پویش «قاسم هنوز زنده است» از ابتدای هفته گذشته به‌صورت ویژه به‌یاد سردار قاسم سلیمانی با مخاطبان همراه شده است.

ویژه مسابقه «پنج ستاره»

برنامه تخصصی و سینمایی «نقد سینما»

برنامه عطر عاشقی با هدف تکریم سردار دل‌ها روز گذشته ساعت ۱۷:۳۰ ویژه شهادت حاج‌قاسم سلیمانی روی آنتن رفت. این برنامه با سفر به شهر کرمان، از گلزار شهدای کرمان و مزار این شهید والامقام تماشایی خواهد شد.

برنامه‌های «تهران ۲۰»، «در شهر»، «رنگین کمان»، «به روز تازه» و «تانیایش» معطوف به سالگرد شهید حاج‌قاسم سلیمانی روی آنتن شبکه پنج سیما می‌رود.

رهبر انقلاب دی‌ماه سال گذشته درباره شهید سلیمانی به کار بردند. حضور نگاه‌ها و سلاطین مختلف مردم در مراسم بدرقه شهید سلیمانی، بازخوردی بود از رفتار آن شهید در دوران حیاتش. نگاه او تعلق به جناح و تفکر خاصی نداشت و اظهارنظرهایش درباره عموم مردم و حتی بدحجاب و بی‌حجاب هم در همین منظومه فکری قرار می‌گیرد. اگر نگاه مدیران رسانه هم بر این بود که شهید سلیمانی را صرفاً یک فرد نشان ندهند قطعاً خروجی جامع و گسترده‌تری را دربرمی‌گرفت. رسانه‌های مطرح جهان مدت‌هاست از گفت‌وگوهای طولانی باهر موضوع مهمی پرهیز می‌کنند اما اینجا و در اواخر سال ۹۹ همچنان شاهد برگزاری گفت‌وگوهای متعدد و طولانی با موضوع سالگرد شهادت حاج قاسم سلیمانی هستیم؛ گفت‌وگوهایی که انگار برای رضایت یک طیف خاص ساخته شده‌اند و بعید است که همان طیف خاص هم بتوانند ساعت‌های طولانی پای صحبت‌های تکراری مجری و کارشناس برنامه بنشینند. با وجود تلاش‌های بسیار اما نگاه این برنامه‌های پرتعداد اختصاص به همه مردم ندارد و چیدن صفت‌های متعدد کنار هم را به نمایش یک چهره ملی و فراجناحی ترجیح می‌دهند. ای کاش مدیران رسانه ملی در ساخت برنامه‌های گرامیداشت سالگرد شهید سلیمانی به این جملات رهبر انقلاب درباره آن شهید توجه بیشتری داشتند: «وقتی شهید شد، فقط انقلابی‌ها نبودند که او را تکریم کردند و بزرگداشت برای او در ذهن و عالم واقع و خارج ایجاد کردند [بلکه] همه اقشار نسبت به او -حتی کسانی که انتظار نمی‌رفت نسبت به یک عنصر انقلابی، این جور ابراز احساسات

شبکه آموزش

مستند «دو نیمه ماه» در بزرگداشت نخستین سالگرد شهادت سپهبد حاج‌قاسم سلیمانی، ترکیبی از مصاحبه‌ها و تصاویر آرشیوی از مقاطع مختلف زندگی سردار دل‌ها است. همچنین در این مستند گزارش هم‌زمان، دوستان و همراهان آن شهید نیز از سیره عملی زندگی سپهبد شهید حاج‌قاسم سلیمانی می‌گویند.

برنامه‌های زنده «صبحی دیگر»، «مدرسه تلویزیونی ایران»، «به وقت ایران»، «رویش» و «زنگ هفت» نیز به تبیین شخصیت سردار دل‌ها می‌پردازد.

شبکه افق

برنامه «یک ویب‌سست» از سه‌شنبه ۹ دی‌ماه، هر شب ساعت ۱۸:۳۰ یاد سردار شهید قاسم سلیمانی را گرامی می‌دارد.

این برنامه شامل روایت‌هایی از زندگی شهید سپهبد حاج‌قاسم سلیمانی است که با حضور اقشار مختلف مردم، هنرمندان، مستندسازان، مداحان و شاعران، هم‌زمان شهید و خانواده شهدا روی آنتن می‌رود.

شبکه نمایش

این شبکه در آستانه نخستین سالگرد شهادت سردار رشید اسلام، شهید حاج‌قاسم سلیمانی، روز جمعه ۱۲ دی‌ماه فیلم سینمایی «چ» را در ساعت ۲۳ و فیلم سینمایی «خدا حافظ رفیق» را شنبه ۱۳ دی‌ماه ساعت ۱۳، پخش کرد و خواهد کرد.

شبکه امید

«محل حاج‌قاسم» عنوان مستندی است که در آستانه نخستین سالگرد شهادت شهید حاج‌قاسم سلیمانی در ۸قسمت ۱۳ دقیقه‌ای به تهیه‌کنندگی امیرسینا سلیمی هر شب ساعت ۲۱:۴۵ از شبکه امید پخش می‌شود.

این مستند روایت فرزندان نوجوان شهدای مدافع حرم از دیدار با سپهبد شهید

بکنند- ابراز احساسات کردند؛ چرا؟ به‌خاطر همین: تبلور ارزش‌های فرهنگی ایرانی و ایران بود؛ این خیلی بارزتر است.» حالا و پس از گذشت یک‌سال از شهادت حاج‌قاسم، باید پرسید رسانه ملی برای همه اقشار طرفدار این سردار چه چیزهایی ساخته و چه برنامه‌هایی برای حفظ و افزایش آنها داشته است؟ اگر به میهمان‌هایی که به برنامه‌های گفت‌وگومحور دعوت می‌شوند دقت کنیم بازهم این نگاه فراجناحی را نمی‌بینیم. قاب‌های تلویزیون تنها تبدیل به بیلبوردهایی شده‌اند که یا خصوصیات و توصیفات شهید سلیمانی در آنها گفته می‌شود یا زیرنویس می‌شود. انگار همچنان ترسی وجود دارد از بیان گفتن همه خصایل آن شهید محبوب و عزیز.

برنامه‌های صداوسیما و به‌طور خاص تلویزیون، به مناسبت اولین سالگرد سردار شهید سلیمانی، با وجود زحمات شبانه‌روزی و صرف اوقات و انرژی بالا اما همچنان همه مردم ایران را دربر نمی‌گیرد. مخاطبان این برنامه‌ها یک گروه خاص هستند و تصویری هم که از شهید سلیمانی ارائه می‌شود یک چهره گزینش‌شده و محدود است. اگر شعار این رسانه «مرد میدان» است باید نمایش داده شود که به چه دلیل چنین لقبی را به او داده‌اند. اگر به‌درستی به او عنوان «سردار دل‌ها» داده شده است باید همه مردم تماشا کنند که چرا قاسم سلیمانی سردار دل‌های ایرانیان و غیرایرانیان است؟ این برنامه‌ها نه برای پرکردن کنداکتور که برای ثبت در تاریخ باید ساخته شوند. قرار نیست به نسل امروز فقط آمارِی از ساخته‌ها تحویل داده شود. این برنامه‌ها باید با نگاه به حال و آینده ساخته شوند و جویاگوی ابهامات و سوالات فراوان افراد در داخل و خارج از کشور باشند.

حاج‌قاسم سلیمانی است که در این مستند سعی شده با فرزندان شهدای مدافع حرم درباره ارتباط‌شان با شهید سلیمانی و خاطرات ایشان گفت‌وگو شود. این مستند همچنین به روایت لحظه‌ای که خبر شهادت سردار حاج‌قاسم سلیمانی به اطلاع فرزندان شهدا می‌رسد، می‌پردازد.

برنامه نسل سلیمانی ویژه «پویش نسل سلیمانی» با مشارکت نهاد‌ها و تشکل‌های دانش‌آموزی روانه آنتن شبکه امید می‌شود. برنامه «قاب امید» که هر روز ساعت ۱۵:۱۷ با بخش‌های مختلف به‌طور ویژه به شهادت سردار دل‌ها می‌پردازد.

برنامه «دوربین امید» نیز به اخبار فعالیت‌های نوجوانان در ایام سالگرد شهادت حاج‌قاسم سلیمانی می‌پردازد.

شبکه سلامت

پخش دو مستند «رهوان مکتب سلیمانی» و «سخنان شهید سلیمانی و شهیداحمد کاظمی» در سالروز شهادت سردار سلیمانی. رهروان مکتب سلیمانی تصاویری از حاج‌قاسم سلیمانی ومدافعان حرم و رهبری درمورد تربیت جوانان در مکتب امام (ره) و رهبری و «سخنان شهید سلیمانی و شهیداحمد کاظمی» صحبت‌های سردار قاسم سلیمانی درمورد احمد کاظمی و سخنرانی احمد کاظمی در جلسه فرماندهان نیروی زمینی است.

پخش موسیقی‌تصویر و میان برنامه‌هایی با موضوعات تصاویر اهدای خادمی امام‌رضاع) به شهید قاسم سلیمانی، تصاویری از سردار قاسم سلیمانی به‌همراه شعرخوانی و ابراز علاقه مردم به ایشان، تصاویر سردار قاسم سلیمانی به‌همراه گزیده‌ای از سخنرانی ایشان و تصاویری از شهید حججی، شعرخوانی به‌همراه تصاویر شهید قاسم سلیمانی، حمایت کودکان فلسطینی از شهید سردار سلیمانی با زیرنویس فارسی، سخنان و خاطراتی از شهید سلیمانی و آیاتی از قرآن کریم، تصاویر سردار قاسم سلیمانی به‌همراه صحبت هم‌زمانش و صحبت‌های همسر شهید قاسم سلیمانی درمورد ایشان در جدول پخش شبکه سلامت قرار دارد.